

2018

Året på Skansen

VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING | ANNUAL REPORT AND FINANCIAL STATEMENT

Slutspurt för BSSC

Nu är snart kunskapscentret klart.
Sid 20

Med himlen som tak

Skansenchefen och klimatet.
Sid 4

Fokus på barnen

Året runt finns det roliga saker att göra.
Sid 22

Innehåll

Contents

Verksamhetsberättelse

Annual report

4
**SKANSENCHEFEN
HAR ORDET**

Med himlen som tak
Open to the elements

6
JUBILARER
**Gott om jubilarer
under året**
A year of anniversaries

8
FOKUS: HÖGSÅSONG
**Världens bästa jobb
– vigselförrättare på
drop in-bröllop**
The officiant for drop-in
weddings gives advice

**Pernilla håller igång
allsångspubliken**
Pernilla keeps the sing-a-
long audience on track

**Variert utbud
på Sollidenscenen**
Music at Skansen

14
FOKUS: SAMARBETEN
**Projekt Kyrkhult
– en utmaning som
blev en möjlighet**
Project Kyrkhult – a
challenge that turned
into an opportunity

**En vacker 1700-talsmiljö
kommer till liv igen**
A beautiful 18th-century
environment is given a
new lease of life

**Slutspurt för
Östersjöprojektet Baltic
Sea Science Center**
Home stretch for Baltic
Sea Science Centre

22
FOKUS: BARNENS ÅR

**Det svänger med
Babblarna**
Fun and rhythm
with Babblarna

**Sommaren med
Barnens Allsång**
Summer Sing-a-long
for Children

Äntligen skridskodags!
At last – an iceskating rink!

**Räven raskar runt
granen i år igen**
Traditional dancing
around the Christmas tree

**Julhelg med
gårdstomten**
Christmas with the
household gnome

30
GRÖNT ÄR SKÖNT
**Guld och gröna skogar
på Skansen**
Skansen in green

32
ÅRET SOM GICK
**Det hände på Skansen
under 2018**

Årsredovisning

Account and financial statement

34
Förvaltningsberättelse 2018
Director's report 2018

38
Resultaträkning
Statement of profit and loss

39
Balansräkning
Balance sheet

41
Kassaflödesanalys
Cash flow

42
Tilläggsupplysningar

44
Noter

47
Styrelsens underskrifter
Signatures of the Board

48
Skansens uppdrag
Mission statement

49
Skansens tackar
Skansen is grateful

REDAKTION Skansens marknads- och kommunikationsavdelning

INNEHÅLL Christina Hamnqvist/Skansens marknads- och kommunikationsavdelning, Ronnie Engstrand/Ekonomi & IT-avdelningen

FORMGIVNING Lakky, Linn Sandgren

ÖVERSÄTTNING LingoNorden

TRYCK Brandfactory

FOTO/ILLUSTRATION Richard von Hofsten, Ola Högberg, Pernille Tofte, Per-Erik Berglund, Maria Johansson, Maria Hellqvist, Marie Andersson, Eva-Marie Rundqvist, Cecilia Törnqvist, Jacob Forsell.

22

6

Med himlen som tak

Skansen är ett friluftsmuseum. Det innebär att vi har himlen som tak och under året som gått har det visat sig hur sårbar en sådan verksamhet är.

Året startade kyligt. På sportlovet snöade det ymnigt och en hel del aktiviteter snöade in. Många kunde plocka fram skidorna när det värsta lagt sig men vi såg att det avskräckt många gäster att komma till Skansen.

Det var kyligt ända in i början på maj då det slog om och blev varmt. Varmt och torrt och alltefter att sommaren gick blev det ännu varmare. Solen gasade utan uppehåll, djuren flämtade i skuggan och glassförsäljarna var de enda som var glada. Det är inte heller optimalt för ett Skansenbesök.

Så där stod vi i början av hösten och såg röda siffror och undrade hur vi skulle ro den här båten iland. Men då hade jag underskattat oss. Vi gjorde ett strikt åtgärdsprogram och hoppades att de röda siffrorna skulle bli något färre. Alla la manken till och ekonomin rätade upp sig. När Nyårsklockan var färdigläst på Sollidenscenen kunde vi till vår stora glädje se att vi fått ett resultat i balans trots arktisk kyla och Sahara-sommar.

För att rusta oss inför framtida utmaningar satsar vi på flera spännande projekt som under året började ta form. Kunskapscentret om Östersjön, Baltic Sea Science Center, blev färdigbyggt och klart för att inredas med utställningar och kunskapsinnehåll. Tottieska huset, 1700-talsmiljön i stads kvarteren, fick en lyxös inredning och projektet med att rusta upp Kyrkhultstugan och berätta om Skansens första år kom igång. Allt det här gör vi med hjälp av samarbeten och sponsorer som generöst går in och hjälper oss på många olika sätt.

Vi har lärt oss mycket av det här året och vi förstår att framtiden för oss med himlen som tak kan bjuda på nya utmaningar men vi vet också nu att vi står enade och starka tillsammans. Då är det roligt att vara Skansenchef.

Open to the elements

Skansen is an open-air museum. This means that we are open to the elements, and the past year has shown how vulnerable such operations can be. In order to prepare for future challenges, we are focusing on several exciting projects that began to take shape during the year. The Baltic Sea Science Center was constructed and ready for fitting out. The Tottie Residence, an 18th-century environment in the town quarter, was given a luxurious interior and the project involving renovating the Kyrkhult Farmhouse and reporting on Skansen's early years got under way. We are doing all this with the help of joint ventures and sponsors who generously step in and assist us in a variety of ways.

We have learned a lot this year and we know now that we stand united and strong together. That what makes it great being head of Skansen.

John Brattmyhr
Skansenchef/Director

Gott om jubilarer under året

2018 var ett år med många jubilarer. KC Wallberg firade att han drivit Restauration Gubbyllan i tio år och Karin Hammar att Stockholms glasbruk varit igång i 85 år. 2018 var det också 100 år sedan den första visentkalven föddes på Skansen. Jonas Wahlström firade med fri entré på Skansen-Akvariet hela jullovet.

Skansen-Akvariet har funnits i 40 år på Skansen. Jonas Wahlström är lite äldre än så. Han var bara åtta år när mormor gav honom ett årskort på Skansen 1960, och sen var han förlorad för den akademiska världen.

Ormar, insekter, grodor, fåglar – han samlade på sig mängder med små djur hemma i pojkrummet. Med årskortet i handen började han dessutom hänga runt fötterna på djurvårdarna på Skansen, och snart fick han hjälpa till. 13 år gammal fick han sin första timersättning.

Hur gick det med skolan då?

– Jag gick ut grundskolan med betyg, men dåliga betyg, säger Jonas. Många tror att jag är zoolog eller biolog men det är jag inte. Jag är inte Skansenchef heller.

Skansen-Akvariet startade 1978 i det gamla ahuset som Jonas renoverade. Några år innan det fick han hyra byggnaden och hade det som kallades Skansen-Terrariet. Under de här åren har han, förutom att synas i tidningar och tv-soffor, arbetat oförtrutet med att föda upp utrotningshotade små halvapor, hjälpt nordkoreanska djurparker, folkbildat allmänheten och hjälpt ett otal människor komma över spindel- och ormfobier. Han har också retat upp många med sina drastiska uttalanden.

– Ibland hukar vi här när Jonas varit igång, säger Skansenchefen John Brattmyhr, men han tar ofta ställning mot obehagliga tendenser som rasism och förmynderi så det känns befogat i slutänden.

KC Wallberg.

Karin Hammar.

“Många tror att jag är zoolog eller biolog men det är jag inte. Inte Skansenchef heller.”

~~~~~
A year of anniversaries

2018 was a year of numerous anniversaries. KC Wallberg celebrated the fact that he has been running Restauration Gubbhyllan for ten years, while Karin Hammar celebrated Stockholms Glasbruk's 85th year in operation. 2018 also marked 100 years since the first European Bison calf was born at Skansen. Jonas Wahlström celebrated 40 year at Skansen with free entry to the Skansen Aquarium throughout the Christmas holidays.

Jonas Wahlström 1969.

Skansens visenter räddade hotad stam

Den 25 maj 2018 är det exakt 100 år sedan den första visenten i modern tid föddes i Sverige. Det skedde på Skansen. Kalven var en liten kviga som fick namnet Billa, men kallades Ylva på Skansen.

Billas pappa hette Bill och var född i Budapest Zoo av vildfödda föräldrar från Litauen. Mamman Bilma var vildfödd i Litauen och var den sista visenten som togs från det vilda in i någon djurpark. Båda föräldradjuret var en gåva från Hagenbeck i Hamburg, som hade goda förbindelser med Skansen.

Visenten var redan då akut hotad, och 1923 sköts den sista låglandsvisenten av en före detta skogvaktare i urskogen Bialowieza. Endast 56 djur återstod, utspridda i djurparker och vilthägn i Europa. Då Skansens djur hade unik härstamning, fick man en förfrågan från Polen om hjälp att bygga upp en ny stam i Bialowieza, och 1929 skickades de båda korna Biserta och Biscaya till Polen. 1953 öppnades grindarna till hägnet i Bialowieza, och de första frilevande visenterna på 30 år kunde börja beta i skogarna. Idag finns cirka 6 500 visenter, varav 4 500 lever helt fritt i bland annat Polen och Rumänien.

**Sommaren
är bäst**

på

Skansen

FOKUS: HÖGSÅSONG

Från midsommar rullar högsåsongen igång med hela utbudet av kulturhistoria, musik, dans, blomsterprakt och sommarkänsla.

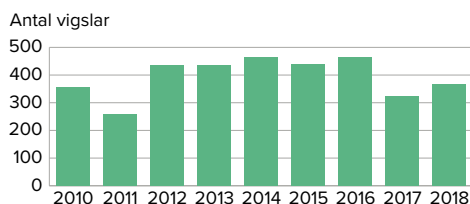
Världens bästa jobb – vigselförrättare på drop in-bröllop

Johannes Wikman Franke varvar sitt ordinarie jobb som kommunikationschef med att vara den som viger förhoppningsfulla och kära människor med varandra. På Skansens drop in-bröllop brukar han hålla till vid Bollnässtugan.

SKANSENS DROP IN-BRÖLLOP

Det blev en varm och solig dag på Tingsvallen den 9 juni 2018, och antalet vigslar blev totalt 367 varav 56 var kyrkliga och 311 borgerliga.

Hur kom det sig att du blev vigselförrättare?

– Det var när jag jobbade som kommunikationschef i en kommun i norrort i Stockholm och där ville politikerna ge medborgarna möjligheten att bli vigd av någon annan än en politisk person. Så som kommunikationschef fick jag uppdraget att hitta två stycken opolitiska vigselförrättare, vilket var svårt. Den ansvariga politikern sa ”Men jag vet en” och så föreslog han att jag skulle bli det. Då hade jag redan hållit en namnceremoni för vänners barn. ”Vi provar” sa jag och på den vägen är det. Det är snart tio år sedan nu.

Hur kom det sig att du blev det på Skansens drop in-bröllop då?

– Jag var gäst till ett brölloppar som gifte sig här, och vi hade med oss picknick och satt på berget. När jag insåg vilken potential och vilket fint arrangemang det var, så gick jag fram till arrangören och berättade att jag också var vigselförrättare om de skulle behöva någon i framtiden. Men just det året var det så stor tillströmning på par som ville gifta sig, så redan samma eftermiddag fick jag ett telefonsamtal från producenten som undrade om jag var kvar på Skansen och kunde kliva på. Och det kunde jag. Så det var mitt första år på drop in-bröllop.

Det var roligt och det var dessutom första året som man använde Bollnässtugans trappa som vigselplats, och det är kanske drop in-vigselns bäst bevarade hemlighet. De som gifter sig där kan ju

komma tillbaka till den plats de gifte sig. De andra platserna är ju inte kvar.

Det här är ditt sjunde år. Hur har det varit? Har det alltid varit lika härligt?

– Det är en fantastisk dag. Vi har hittills inte haft dåligt väder. Vi har hittills inte haft några tråkiga incidenter. Hela Skansen fylls av kärlek och människor som vill gå ihop vidare i livet, och alla gäster och alla barn – det är en fantastisk dag. Även om man inte är gäst så kan man gå hit och bara insupa den kärleksfulla atmosfären.

Men det är väldigt många och många olika. Unga och gamla, högklackat och foppatoffor.

– Ja, allt från brudklänningar till jeans, allt är möjligt och inget är fel.

Vanliga reaktioner, vad har du mött genom åren?

– En del tänker att det är en ren formalitet, gör det inte så krångligt tänker de, men jag brukar alltid försöka, eller det blir alltid så, att den här stunden blir speciell. Det är lätt att underskatta stundens känsla som par. En annan vanlig reaktion är att man svarar ja till mig. Man tittar inte på varann.

Den ovanligaste reaktionerna då?

– Jag har varit med om så många varianter av vigslar. Från enkla bröllop

på stranden till bröllop för fyrahundra gäster.

Det är inte så mycket som är ovanligt. Men det viktigaste är att man tänker igenom hur vill vi ha det. Att göra en personlig vigsel är ett minne som man bär med sig mycket längre. Drop-in-vigsel på Skansen är ett bra exempel på ett sätt att gå sin egen väg. Man kan designa och göra sin vigsel precis som man vill. Det är också kul att konstatera att folk inte slutar att gifta sig även om kyrkliga vigslar går ner.

The officiant for drop-in weddings gives advice "I have been involved in so many different types of wedding ceremonies. From simple weddings on the beach to weddings for four hundred guests.

There's not very much that is unusual.

However, the most essential thing is to think through what you actually want.

Having a personal wedding ceremony is a memory that you carry with you for a very long time. Drop-in weddings at Skansen are a good example of a way to do your own thing. You can design and create a wedding ceremony that is exactly what you want. It's also great to note that people are not stopping getting married even if the number of church weddings is falling."

Härlig musiksommar på Skansen

Pernilla Isedal är studiomannen och ser till att publiken är med på resan hela vägen fram till slutackorden på Allsång på Skansen. Eller ska man säga studiokvinna?

– Studioman är beteckningen på yrket så det är det jag är, säger Pernilla Isedal.

Hur många år har du jobbat med allsången?

– Det här är, nu ska vi se, två år med Måns, två år med Petra, tre år med Sanna – det är mitt sjunde år.

Och hur är det?

– Det är jättekul. Det är det bästa sommarjobb man kan ha.

Hur har sommaren varit?

– Helt underbar. Veldig varm. Veldig, veldig varm skulle jag vilja säga men vi har haft det kul. Det har varit ett himla drag.

Det har märkts. Expressens Anders Björkman skrev en recension och han var nästan lite sur för att det var en sådan fart på folk. Hur bär du dig åt?

– Egentligen så handlar det mycket om folket själva. Alltså, vi har ju världens bästa publik. Vi har ju stammissarna. En del sover utanför eller är här tidigt på morgonen och kommer uppspringande. Hela det gänget hjälper till att dra igång alla andra som kommer också.

– Jag tror att i grund och botten handlar det om att vara vänlig mot publiken och ha kul tillsammans. Jag kan inte bara ställa mig på scenen och säga "Nu tycker jag att ni ska göra så här och så här" – då kommer jag ingen vart alls. Utan jag måste göra det själv också. Så jag tror att vara tillsammans med publiken, det är nog det viktigaste.

Pernilla keeps the sing-a-long audience on track

Pernilla Isedal is the stage manager and makes sure that the audience are involved right through to the final chord in the Sing-a-long sessions at Skansen. What sort of summer has it been?

"Totally wonderful. Really hot. Really, really hot, I would say, but we have had fun. It has been terrific. We have the best audiences in the world. We have lots of regulars. Some sleep outside or are here early in the morning and come rushing along. All of that crowd help to encourage all the others who come."

"I think basically it's about being friendly to the audience and having fun together. I can't just stand on the stage and say 'Now I think you should do it like this and this' – I wouldn't get anywhere like that. But I have to do it myself as well. So I think that joining in with the audience, that's probably the most important thing."

Varierat utbud på Sollidenscenen

Förutom Allsång på Skansen och Blå måndagar med jazz framfördes också visor, rock, klassiskt och pop på Sollidenscenen.

Lill Lindfors gav en konsert på Sollidenscenen den 6 juli tillsammans med gästartisten Ebbot Lundberg. Den 4 augusti framträdde Kungliga Filharmonikerna tillsammans med 2018 års Jenny Lind-stipendiater. Den 18 augusti var en heldag i Evert Taubes anda med musik och sång som avslutades med konsert med Taubevisor och allsång på Sollidenscenen med Kjell Lönnå, Solala, Jeja Sundsröm och Olle Persson.

– Hur många gånger till skulle vi få chansen att säga ja? var Niklas Strömstedt kommentar om hur det gick till när GES – Anders Glenmark, Thomas "Orup" Eriksson och Niklas Strömstedt – kom igång med turnerandet igen. Alla tre har haft framgångsrika solokarriärer efter GES men när Orup intog "Allsångsscenen är din" 2016 så var det självklart att Anders och Niklas skulle vara med på ett antal låtar. Det var så roligt att de

gjorde en miniturné på Öland sommaren efter och sen kom frågan om de ville göra en sommarturné. Den avslutades sen stilenligt på Skansens Sollidenscenen den 25 och 26 augusti.

En härlig nostalgitripp stod Björn Skifs för med sin scenshow Bitar ur mitt liv som han framförde på Sollidenscenen den 31 augusti och 1 september. Det var en tidsresa genom de fem decennier som utgör Björn Skifs unika karriär med många kära återseenden och några överraskningar.

Music at Skansen

Lill Lindfors gave a concert on 6 July together with Ebbot Lundberg.

On 4 August, the Royal Philharmonic appeared with Jenny Lind scholarship recipients.

18 August was an all-day Evert Taube celebration.

The GES summer tour concluded at Skansen on 25 and 26 August.

Björn Skifs performed his stage show 'Bitar ur mitt liv' on 31 August and 1 September.

Vad vore vi utan

VÄNNER SPON

FOKUS: SAMARBETEN

Mycket av det vi gör är möjligt tack vare en rad samarbeten, sponsorer och generösa vänner – allt från företag till enskilda personer. Alla är viktiga för oss!

R och SORER?

En utmaning som blev en möjlighet

På Skansen pågår ”projekt Kyrkhult” en utmaning som blev en möjlighet – tack vare goda samtal och spännande utbyte mellan Skansen, Kyrkhults hembygdsförening och med i Kyrkhult barnfödde Rune Andersson.

Kyrkhultstugan var en av de första stugorna som Skansens grundare Artur Hazelius lät flytta och återuppföra på Skansen. Under årens lopp har stugan som då hette Blekingestugan varit öppen för Skansens gäster från och till. Berättat om livet förr i Blekinge, varit plats för ljusstöpnin i juletid och flera andra aktiviteter. Men under de senaste åren har stugan stått stängd på grund av renoveringsbehov.

Samarbetet har nu gjort det möjligt att åter skapa Kyrkhultstugan och vi har valt att flytta tillbaka till 1890-talet och berätta både historien om Skansens tillblivelse och det som hände i samhället vid denna tid och om livet kring Kyrkhult.

Projektet är stort och spänner över nästan alla Skansens verksamheter, kulturhistoriska avdelningen med både pedagoger, antikvarier, sömmerskor och trädgårdsmästare, mark och anläggning och inte minst snickare från bygg och fastighetsavdelningen.

Skansen har fått en donation av Stiftelsen Mellby Gård, Rune Andersson och stöd från Jan Ottosson på Kyrkhults hembygdsförening.

Kyrkhult kommer att öppna upp under 2019.

Project Kyrkhult – a challenge that turned into an opportunity

The Kyrkhult Farmhouse was one of the first houses that Skansen's founder Artur Hazelius had moved and reconstructed at Skansen. The building is now being restored to how it would have looked in the 1890s to tell the story of Skansen's creation and what was happening in society at that time.

En vacker 1700-talsmiljö kommer till liv igen

Det långa projektet med att återställa Tottie – grosshandlarfamiljens bostad till dess forna glans fortsatte under året och nu har mycket av inredningen kommit på plats.

Det här är en grosshandlarfamiljs hem från slutet av 1700-talet. I en bouppteckning från tiden har man kunnat återskapa hur det kunde ha sett ut i salonger och rum, och med hjälp av finansiering från Brandkontoret har hela huset fått en upprustning, och en brandtrappa har installerats så att övervåningen kan ta emot besökande gäster. Under 2018 kom de sista detaljerna på plats.

Den stora salen är överdådig med alla sina statusmarkörer som fönster i fil, en matsalsmöbel i gedigen mahogny, ädelträpaneler och väggmålningar med motiv från antiken. I rummet finns ljusstakar för levande ljus, något som signalerade status och rikedom eftersom ett ljus var en dyr produkt.

– Det här är husets mest påkostade rum, berättar Johan Schuisky, som är antikvarie på Skansen och en av dem som har jobbat med att inreda huset. Här visade man vad man hade råd med och rummet användes bara för fest.

Matsalsmöbeln är placerad mitt i rummet vilket gör inredningen speciell. Det vanliga var att möblerna längs väggarna och sedan flytta ut sakerna i rummet när de skulle användas, men att ett matsalsbord står permanent i mitten av rummet signalerar att man här börjat influeras av andra stilideal, troligtvis från England som familjen hade kontakter med via sitt företag.

Till en fest dukades bordet enligt ett givet mönster. Alla rätterna stod framme samtidigt och varje rätt placerades på en given plats.

– I mitten av bordet stod en "plat de menage", en bordsdekoration med kryddor, senap, olja och vinäger, gärna med små porslinsfigurer som prydnad, placerade på en spegelplåt.

Ofta fanns en fruktskål i porslin med i uppsättningen. Familjen Totties innehöll citroner, en exotisk och väldigt lyxig frukt.

Belysningen bestod enbart av levande ljus som reflekterades i speglar och den vita bordsduken.

Rummet öster om salen var familjens Totties privata sällskapsrum. Här har möblerna mjuk stoppning och färgerna är starka – soffan och stolarna är klädda i rosarött sidentyg.

– Man kunde vara ganska djärv i färgvalen och ofta gick samma färgskala igen både i tapeter och i möbiltyger, säger Johan Schuisky.

Ett annat sätt att skapa rätt 1700-talsstämning är att krydda med kristallkronor och detaljer som guldramar runt tavlor och speglar. Sådan lyx finns det gott om i det här huset. Trots överflödet vill Johan Schuisky inte kalla det vräkigt eller skrytigt.

”Man kan se hela hemmet som en manifestation i konsumtion”

– Man kan se hela hemmet som en manifestation i konsumtion. Men det handlar inte bara om att berätta att man har råd, utan också om att visa sin förfining, säger han.

~~~~~  
A beautiful 18th-century environment is given a new lease of life

The project involving the Tottie Residence continued during the year.

“You can view the residence as a manifestation of consumption. It’s not just a matter of saying you can afford things, it’s also about showing your refinement,” says Johan Schuisky, curator at Skansen.



# Slutspurt på Östersjöprojektet Baltic Sea Science Center

Bygget av ett kunskapshus om Östersjön på Skansen startade redan 2015. Nu är projektet på väg att bli klart.

Skansen och BalticSea2020 inledde 2015 ett samarbete för att förbättra möjligheterna för Östersjön att bli ett livskraftigt hav i framtiden. Samarbetet ledde fram till tankarna på ett kunskapscentrum för både allmänhet och skola med interaktiva utställningar, en möjlighet att se under ytan på Östersjön i form av gigantiska akvarier och inspirerande utbildningslokaler i form av ett labb. Bygget startade hösten 2016 och nu är det äntligen slutspurt inför den invigning som stundar.

Östersjön är ett innanhav som består av en blandning av sött och salt vatten. Det skapar speciella förutsättningar för livet i Östersjön. Färskvattnet från vattendrag blandas med salt havsvatten från Atlanten och balansen är förutsättningen för en rad växter och djur. Östersjön är också närmiljö för över 90 miljoner människor. Med tiden har problem med övergödning, intensivt fiske och miljögifter blivit allt allvarligare och det behövs information, politiska beslut och samverkan för att vända utvecklingen. Baltic Sea Science Center på Skansen är en del i det pusslet tillsammans med en rad instanser och insatser på många områden som pågått ett längre tag.

Home stretch for Baltic Sea Science Centre

Skansen and BalticSea2020 entered into a partnership in 2015 that has resulted in the establishment of a science centre with interactive displays, the chance to see below the surface of the Baltic Sea in the form of gigantic aquaria and inspiring educational facilities with a laboratory. Construction began in autumn 2016 and final preparations are now under way ready for the upcoming opening.

The Baltic Sea is a unique inland sea. The combination of fresh and salt water creates an environment that does not exist anywhere else in the world.

The Baltic Sea is also a local environment for over 90 million people. Over time, problems with eutrophication, intensive fishing and environmental toxins have become increasingly serious and information, political decisions and concerted action are needed to reverse

## KUNSKAPSRÅDET

Verksamheten i Baltic Sea Science Center utformas i samråd med ett kunskapsråd som består av representanter från Sveriges lantbruksuniversitet, Stockholms universitet och stiftelsen BalticSea2020. Kunskapsrådet är garanterat för att allt som förmedlas har sin grund i vedertagen fakta och att förmedlingen uppdateras i takt med att forskningen går framåt.

Målet är att skapa ett pedagogiskt centrum i världsklass, ge besökarna en inblick i hur Östersjön mår under ytan – och ge oss insikt i vad vi alla kan göra åt problemen.

this trend. The Baltic Sea Science Center at Skansen is one piece of the puzzle together with a range of long-term actions and initiatives already in progress in numerous fields.







## Framtiden i fokus för pedagogiken på Baltic Sea Science Center

När laboratoriet står klart och skolvisningarna tagit form kommer de första klasserna på besök i det nya kunskapscentret Baltic Sea Science Center. Här ska intresset väckas och engagemanget för det unika innanhavet Östersjön. Skansen och Stockholm Vatten och Avfall har en gemensam satsning.

Målet med satsningen är att nå 300 skolklasser inom ramen för Stockholm Vatten och Avfalls upptagningsområde, Stockholm stad och Huddinge med riktad och lustfylld undervisning om Östersjön. Stockholm Vatten och Avfall bekostar besöken för klasserna som ett led i satsningen på rent vatten.

Skolprogrammen utformas i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall efter den aktuella läroplanen. På plats i Baltic Sea Science center får eleverna upptäcka Östersjön genom akvarier, en filmsal, labbet – ett fullt utrustat laboratorium och skolsal – och genom interaktiva utställningar där problemområden tas upp så som övergödning, miljögifter och fiske.

– Det är viktigt att belysa problemen men när man går hem ska det också finnas möjliga verktyg och lösningar så att vi känner att vi kan bidra konkret, säger Helena Liljestrand på Stockholm Vatten och Avfall. Med kunskap kan vi alla bidra genom en hållbar livsstil och det är viktigt inte minst för den generation som växer upp nu och ska ta över.

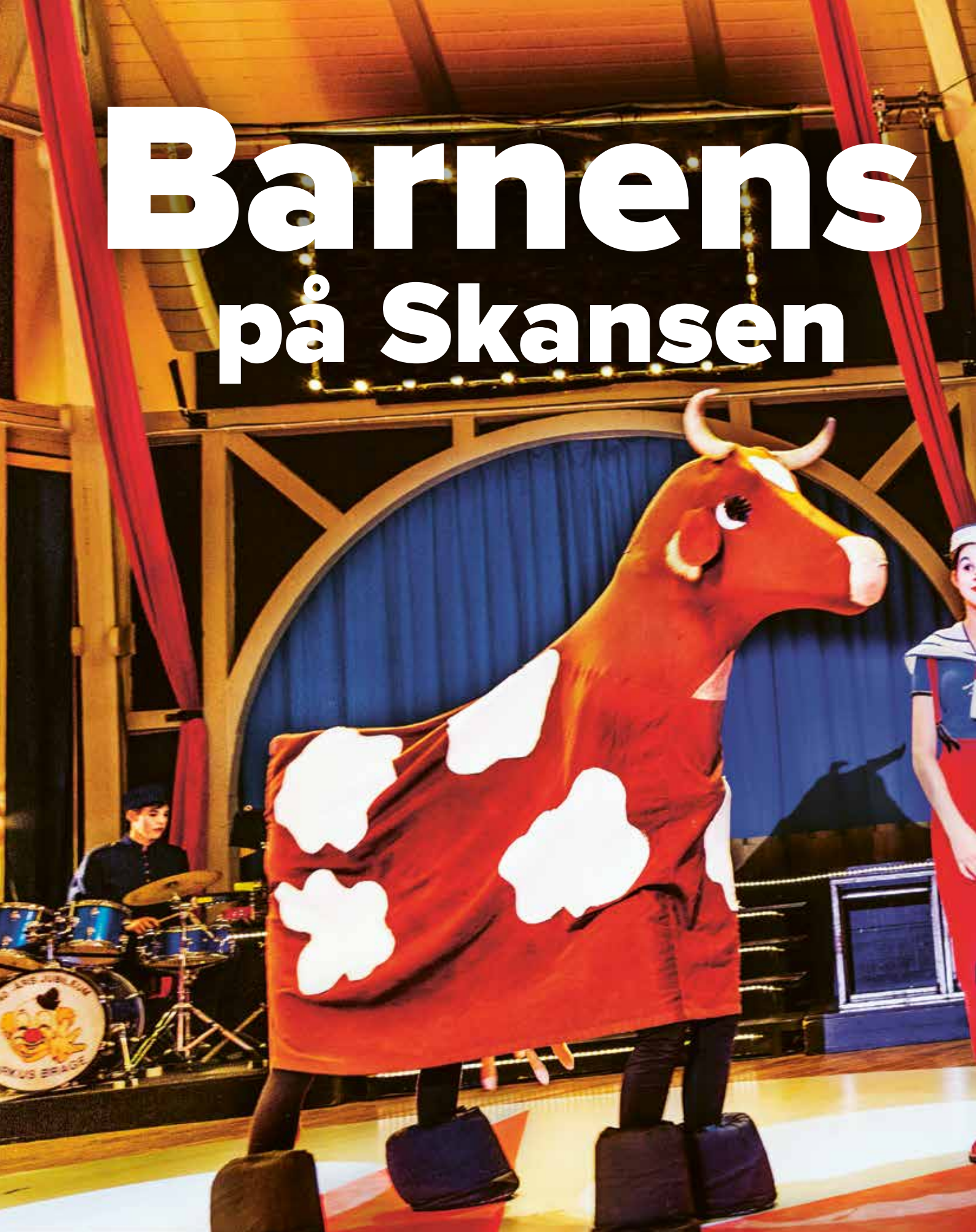
~~~~~  
Learning about the Baltic sea

Learning is high on the agenda in the new science center at Skansen. By understanding more about the biodiversity in the Baltic sea and what can be done to save the environment many more will be encouraged to engage in this important work.

Barnens på Skansen

årstider

A photograph of a circus performance on a stage. In the center, a woman in a red jacket and black top hat walks across the stage, holding a white ball on a stick. To her left, a woman in a sailor-style outfit with a red and blue top and red overalls stands. To her right, a woman in a dark blue uniform with a cap stands. The stage is lit with warm yellow and red lights, and the background features a blue curtain and wooden beams.

FOKUS: BARNENS ÅR

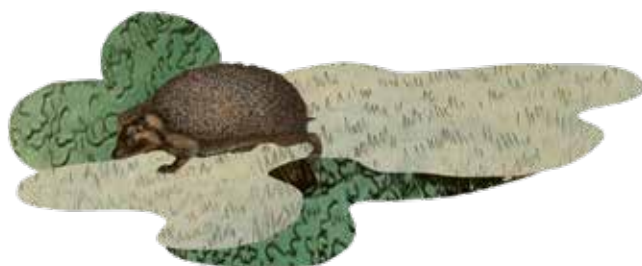
Barn är viktiga gäster på Skansen och här finns många aktiviteter som riktar sig direkt till alla barn oavsett ålder.

Det svänger med Babblarna

Söndagarna den 17 juni och 26 augusti spelades Babblarna – Första musikalen – en historia om kärlek och omtanke om varandra, om äventyr, mod och om att annorlunda är bra det med – på Sollidenscenen. Allt förpackat med språkutveckling, specialpedagogik och svängig musik i första rummet – framfört med tal, tecken, sång och dans.

Babblarna är ett färgglatt gäng som tagit Sverige med storm, men de är mer än ett gäng skojiga sötnosar ... De hjälper barn i deras tidiga språkutveckling. När barnen lyssnar och härmar Babblarna, utvecklas barnens eget språk.

Babblarna baseras på Karlstadmodellen, en modell till språkträning som varit i ständig utveckling sedan slutet av 1970-talet under ledning av professor Iréne Johansson. Modellen har utvecklats i samarbete mellan föräldrar, personal och forskare. Karlstadmodellen är inte avgränsad till ålder eller diagnos. Den används för barn, unga och vuxna med eller utan en diagnos.

Musikalen om Babblarna började med Hatten förlag och Anneli Tysell som fick sonen Nisse som har downs syndrom. Det var då hon började samarbeta med forskarna bakom modellen och tog fram Babblarnas värld.

Fenomenet med Babblarna tog fart med musikvideos på Youtube och sen var steget inte långt till att tänka scenproduktion. Där kom My Blomqvist Olsberg in i bilden. Hon fick frågan om hon ville göra musikal av Babblarna och i oktober 2016 var det premiär för Babblarna – första musikalen.

My står för scenmanus, regi och hon producerar föreställningen.

– Jag kunde inte i min vildaste fantasi föreställa mig hur populära Babblarna skulle bli, säger hon. När vi började arbeta med musikalen hade

Ingress.

Fun and rhythm with Babblarna

Babblarna are a colourful bunch that have taken Sweden by storm, but they are more than just a gang of entertaining and cute characters ... They help children with their early linguistic development. When children listen to and imitate Babblarna, it helps to develop their own language skills.

Babblarna are based on the Karlstad model, a model for language training that has been under constant development since the late 1970s.

The Babblarna phenomenon took off with music videos on YouTube and the idea of a stage production came soon after. And that's where My Blomqvist Olsberg came on the scene. She was asked if she wanted to do a Babblarna musical, and October 2016 saw the première of 'Babblarna – första musikalen'. My is responsible for the script and direction, and she produces the show.

musikvideorna 37 miljoner klick på Youtube. 2016 var det över 150 miljoner, vilket är ett fenomen för Babblarna har ingen reklam och tar inte betalt för att bättra på sin ranking.

– Barn ska inte ha reklam, säger My, det är vi helt överens om.

Föreställningen på Skansen 2018 blev Babblarnas 368:e sedan starten 2016. De hade då åkt land och rike runt och spelat för i princip utsålda hus vart de än kom. Sommaren 2017 var föreställningen på Skansen fullsatt och därför sattes två föreställningar in sommarsäsongen 2018 – 17 juni och 26 augusti.

– Scenografin är egentligen för liten för Sol-lidenscenen, och vi har tackat nej till andra stora festivalarrangemang, men jag kan inte tacka nej till Skansen, säger My Blomqvist Olsberg.

Sommaren med Barnens Allsång

Barnens allsång bjöd på sång och musik tillsammans med Ayla Kabaca, Krumelurorkestern, gästartister, barnkören Spektrum och unga dansare från Lasse Kühlers dansskola.

Hur gick sommaren?

– Det var ju utan tvekan den varmaste allsångssommar vi varit med om, säger Ayla Kabaca som är programledare. Jag hade hittat scenkläder som jag tänkte skulle passa fint men de blev alldeles för varma så jag fick hitta nya. Publikerna var tapper i värmen och dansade och sjöng med ändå. Den häftigaste bilden som jag kommer bära med mig är ändå när Björn Börjeson, Krumelurorkesterns gitarrist, spelar ett maffigt gitarrsolo under Varg-sången, som vi arrangerade till en rockig ballad. Samtidigt drar ett vackert åskoväder in över Stockholm och stora blixtrar tronar upp bakom honom. En tjugisigare bakgrund är svår att hitta. Synd bara att han inte kunde se sig själv. Och synd att vi var tvungna att avbryta showen på grund av ovädret.

Summer Sing-a-long for Children
Our sing-a-long for children offers singing and music together with Ayla Kabaca, Krumelurorkestern, guest artists, the Spektrum children's choir and dancers from Lasse Kühler's dance school.

“It was without doubt the hottest sing-a-long summer we have been involved in,” says Ayla Kabaca, who is the programme leader. “I had found a stage costume that I thought would be fine, but it was far too hot, so I had to find a new one. The audience stood up to the heat, and they were dancing and singing along all the same.”

Äntligen skridskodags!

FOKUS: BARNENS ÅR

2018 ersattes allsångens publikplatser av 400 kvadratmeter isbana på Sollidenplan. För första gången på många år kunde man åka skridskor på Skansen igen.

1929 fanns en mindre skridskobana på Skansen vid Kyrkhultstugan men den blev inte kvar så länge. En större isbana som täckte hela Sollidenplanen anlades på 1940-talet och var igång till slutet av 50-talet.

Tanken på att anlägga en isbana igen har funnits länge på Skansen och nu blev den verklighet.

Skridskobanan var upplyst med en fantastisk utsikt över Saltsjön och Söders höjder, och det spelades musik i högtalarna för alla som skroknade. Det gick att hyra skridskor på plats och låna hjälm gratis. Man kunde också köpa varm dryck och korv att grilla över fyrfaten. Hade man glömt vantar eller mössa fanns det också att köpa liksom extra sockar och sittdynor.

Den 13 januari invigdes Skansens nya isbana av Djurgårdens IF Konståkningsförening, som gjorde en uppvisning i folkdräkter och av eldartist till livemusik från Sollidenscenen.

At last – an iceskating rink!

Skating at Skansen goes back a long time and was a cherished pastime for young and old in the 40s and 50s.

The rink is situated in the middle of Skansen at the Bollnäs square during the winter and here you can go skating to merry music, have a hot chocolate and cook some hot dogs over the open fires.

You can hire skates and helmets at the stands, and go skating every day to the end of March, or as long as the ice is in working order.

Räven raskar runt granen i år igen

Ayla Kabaca har rutin på rävar som raskar runt granar, och små grodor. Hon har sjungit julsånger på julmarknaden sen ett antal år tillbaka.

Hur var 2018 års upplaga?

– Julmarknaden inleddes med snö och sol så det kunde ju inte bli bättre. Vi har några trogna besökare som alltid kommer och dansar kring granen och det är skoj. Särskilt de som åker från Tyskland och England. De har blivit våra Dans kring granen-vänner.

– Skojigt var det också när det kom en glad man, precis när vi avslutat ett danspass med Vi äro musikanter, och ropar: Det är ju vi! Ja, vi har åkt från Skaraborg. Sådana spontana kommentarer öppnar alltid upp för trevliga samtal. Alla dessa möten är så fina. Det tycker jag är typiskt för julmarknaden. Alla glada människor som gärna pratar en stund. Det ger oss i Julorkestern ännu mer energi att spela på.

~~~~~
Traditional dancing around the Christmas tree once again this year
“The Christmas market began with snow and sun, so it couldn’t have been better. We have numerous regular visitors who always come and dance around the Christmas tree, and that’s fun. Especially those who travel from Germany and the UK. They have become our ‘Dance around the Christmas tree’ friends. It was also amusing when one cheery gentleman arrived just as we finished ‘Vi äro musikanter ifrån Skaraborg’, shouting: ‘That’s us! Yes, we’ve come from Skaraborg. All this interaction is wonderful. I think it’s typical of the Christmas market. All these happy people who want to chat for a while.’”

Julhelg med gårdstomten

Den lilla, gråklädda tomte som slevar i sig gröt på julnatten är långt ifrån den rödklädda, moderna tomte vi möter i jultid idag. Ebbe Schön redde ut begreppen.

Folklivsforskaren och författaren Ebbe Schön släppte sin nya bok "Vår svenske tomte" på Skansen den 8 december, och helgen den 22–23 december var han tillbaka för att berätta om gårdstomten för stora och små.

På Skansen finns den lilla grå tomten kvar till skillnad från Kalle Ankas rödklädda Santa Claus. Tomten var en viktig figur på gården. Den som skötte om sina djur och var ordentlig uppskattades av gårdstomten och fick all hjälp den behövde. Den som slarvade och var elak mot folk och få fick jobba i motvind. Som tack för tomtens insats under åren satte man ut en tallrik med julgröt.

Christmas with the household 'tomte' Folklorist Ebbe Schön launched his new book 'Vår svenske tomte' at Skansen on 8 December. There was a huge level of interest and the event concluded with a much-appreciated lecture for Skansen's historical interpreters. Ebbe was also back to tell tales about 'tomte' on the weekend of 22–23 December in Bollnäs House. There was great interest in hearing his tales and it was packed on both days.

Despite the fact that there was no Christmas market on this particular weekend, several market stalls were open and there was also opportunity to dance around the Christmas tree, view Christmas decorations in historical environments and take part in festive workshops at the Forestry Center.

GRÖNT ÄR SKÖNT

Sidentapet
i Tottieska gården.

Guld och gröna skogar på Skansen

Grönt var skönt redan på 1700- och 1800-talet. Det var kostsamt att färga in textilier i grönt, och det var svårt att få färgen jämn. En grön klänning eller en prunkande sidentapet visade på status och välstånd.

Gold and green forests at Skansen

Green was already considered an attractive colour back in the 18th and 19th centuries. It was expensive to dye textiles green, and it was difficult to achieve a uniform colour. A green gown or green silk wallpaper demonstrated status and wealth.

Sidenklänning
från 1800-talet.

Sidentyg till
förkläde i Kyrkhult.

Små sockertoppar
från Skansenbutikens.

Vattenkannor från
Skansenbutikens
sortiment.

13 jan

Sollidens isbana.

27 jan

Winter Run – löptävling med start, mål och varvning på Skansen.

24 feb–4 mars

Sportlov på Skansen där man kan prova på cirkuskonster, låna sparkar, kälkar och skidor och lära sig mer om djur.

6 feb

Samiska nationaldagen uppmärksammas med visningar, berättelser och sång vid samevistet.

30 april

Valborg firas med tal till våren, underhållning och stor eld på Sollidenplan.

29 mars–8 april

Påsk med marknad, traditioner, påskkärringar och äggplockning. Alla barn som kommer utklädda till små häxor på skärtorsdag har fritt inträde.

18 aug

Taubedagen – konserter och föredrag i Evert Taubes anda.

Det hände på

22 aug

Med alla sinnen – en dag i samarbete med FUB.

25–28 aug

Lin och ull – Skansens byalag visar allt från skörd av lin till vård av ylle.

26 aug

Spinnrocka loss! Tävlning i att spinna ull i samarbete med Slöjd Stockholm.

15 aug

GES sommarturné 2018 avslutas på Sollidensscenen.

9–12 aug

Möt romerna på Skansen.

2 sept

KfS familjedag – Konsumentföreningen Stockholm har programdag för medlemmar.

22–23 sept

En fena på fisk – temahelg i Äntligen höst!

29–30 sept

Höstmarknad anno 1900 – skådespel, kroppkakor och metervis med korv till försäljning.

31 aug

BAO, Benny Andersson Orkester.

1 sept

Björn Skifs – Bitar ur mitt liv, konsert på Sollidensscenen.

1 maj–30 sept

Lill-Skansenteatern har föreställningar varje dag på Lill-Skansen.

9 juni

Drop in-bröllop för alla som vill göra slag i saken på ett sommarvackert Skansen.

17 maj

Norges nationaldag firas med tåg, tal, musik och folkdräktsklädda besökare.

6 juni

Sveriges Nationaldag med stort festprogram med den kungliga familjen.

22 juni–slutet av aug

Dansen på Skansen börjar i midsommarhelgen med danskvällar hela sommaren fram till slutet på augusti.

19–20 maj

Tjolahopp, tjolahej – Astrid Lindgrens värld på Skansen i samarbete med Rabén & Sjögren, Astrid Lindgrens Värld och Saltkråkan.

22–23 maj

Barn och böcker – temadagar för barns läslust och språkutveckling i samarbete med utbildningsförvaltningen Stockholms stad, Stockholms stadsbibliotek och ALMA.

26 juni–14 aug

Allsång på Skansen med Sanna Nielsen som allsångsledare på scenen varje tisdag.

Skansen under 2018

4 aug

Jenny och Jussi – unga sångare i en konsert till minne av Jussi Björling och Jenny Lind.

2 juli–20 aug

Blå måndag – jazz på Sollidenscenen varje måndag fram till 21 aug.

1 juli–19 aug

Barnens allsång söndagar kl 14 med Ayla Kabaca och Krumelurorkestern.

6–7 okt

Bröd i lust och nöd – brödtraditioner från norr till söder. En temahelg i Äntligen höst!

31 dec

Nyår på Skansen med nyårsklockor, underhållning och fyrverkerier.

27 okt–4 nov

Fasor från förr – höstlov på Skansen med gott om väsen, spöken och oknytt.

24–25 nov

Julmarknad (samt 1–2, 8–9 och 15–16 dec).

13 & 15–16 dec

Luciafirande som det kunde se ut på 50-talet med sång och spex på Nyloftet.

24 dec

Julaftonsöppet på Skansen.

Förvaltningsberättelse 2018

Styrelsen och verkställande direktören för Stiftelsen Skansen får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2018-01-01-2018-12-31.

Stiftelsens ändamål

Stadgarnas ändamålsparagraf anger att:

“Stiftelsen Skansen skall med särskild hänsyn till Skansens karaktär av friluftsmuseum ha till ändamål att bedriva en verksamhet som bygger vidare på och utvecklar det nuvarande Skansen genom fortsatta insatser för att levandegöra svensk kultur och natur samt genom att kring ett centrum av kulturminnen skapa en levande miljö för olika fritidsintressen. Skansen skall verka i nära kulturellt och vetenskapligt samarbete med Stiftelsen Nordiska museet.

Skansen skall vårda det kulturhistoriska byggnadsbeståndet. Skansens verksamhet skall inte ha till syfte att ge vinst.”

Mot bakgrund av nedan kan konstateras att stadgarnas ändamålsparagraf har tillgodosetts under året.

Väsentliga händelser under året

Skansens gästsiffror 2018 uppgick till 1 250 868 gäster (1 344 605) vilket var en minskning med cirka 94 000 gäster. Denna gästminskning uppkom till sin helhet under Skansens högsäsong, främst juli, på grund av den osedvanliga värmebölja som förekom i Sverige. Enbart i juli minskade gästantalet med cirka 71 000 gäster jämfört med juli föregående år. Den ekonomiska konsekvensen är att Skansen inte kunde genomföra delar av det planerade underhållet, där ett flertal projekt framflyttats i tid.

Reparationer, underhåll och investeringar

Den stora renoveringen av Totties huset, som bekostas av en utökad gåva från Brandkontoret, fortsatte under 2018. Den fasta inredningen är färdigställd och under 2018 har fokus varit att köpa in och färdigställa den lösa inredningen på både nedre och övre våningsplan. En första dramatiserad visning har skapats med första lansering under november/december.

Antal besök

20 000

Antal besök 2018

15 000

10 000

5 000

0

JANUARI

FEBRUARI

MARS

APRIL

MAJ

JUNI

”Täta tak” är ett flerårigt projekt som under 2018 utförts på Skogaholms herrgård, Oktorpsgården, Sagaliden, Apoteket, Gamla växeln, Kyrkhultstugan och Fäbodens fähus. Vid Elverket har det påbörjats en genomgripande upprustning med första fas på lastbrygga, och på Sollidenrestaurangen har ett flertal mindre underhållsarbeten genomförts. Biologiska museet har fått nya takfönster med bidrag av Länsstyrelsen.

Byggandet av anläggningen Baltic Sea Science Center (BSSC), som kommit till stånd tack vare en donation från Stiftelsen Baltic Sea 2020, har varit i full byggdrift under hela 2018. Bygget är komplext, inte minst med hänsyn tagen till pågående verksamhet runtomkring området och med installerandet av flera större akvarier, vilket gör att arbetet måste utföras med stor omsorg. BSSC blir ett kunskapscenter om Östersjöns unika och känsliga miljö samt hur vi alla påverkar denna miljö. Arbetet med framtagande av innehåll och utställning pågår i nära samarbete med Stockholms universitet (SU) och Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Biologiska museet

Biologiska museet stängdes hösten 2017 då byggnaden krävde en omfattande renovering. Byggnaden hade då bland annat drabbats av vattenläckage via takfönster. Under sommaren 2018 genomfördes en antikvarisk utredning med tonvikt på de verksamheter som kan inrymmas i lokalerna. Hösten 2018 kom beskedet att Länsstyrelsen förklarar Biologiska museet som byggnadsminne. Detta ger Skansen en möjlighet att inventera och budgetera framtida underhållsbehov för den kulturhistoriska delen, men det kommer också att ställa höga krav på framtida verksamhet i Biologiska museet. Byte av

fönsterpartier på västra delen av taket samt ett fönsterparti på baksidan slutfördes under hösten 2018 med hjälp av bidrag från Länsstyrelsen. Utöver de sex stora takfönstren infogades innanfönster för att komma till rätta med kondensproblemen.

Samarbeten och sponsring

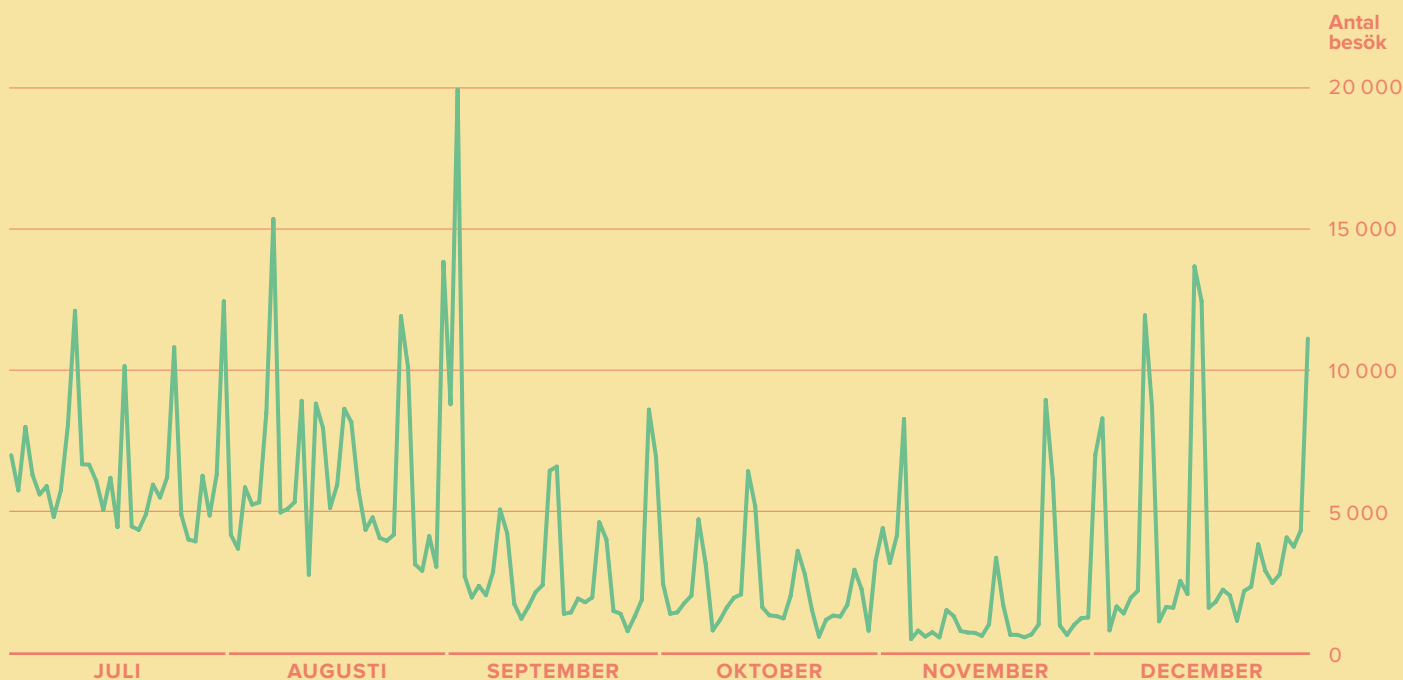
Skansens pedagogiska verksamhet är beroende av både interna och externa samarbeten. Samhällsaktörer från både privat och offentlig sfär är knutna till den öppna pedagogiska verksamheten som till exempel Ordenshuset Brofästet (IOGT-NTO), Konsum (Konsumentföreningen Stockholm) och Järnhandeln (Järnhandelns intresseförening).

Samarbetet med Stiftelsen Nordiska museet avseende administration av Nordiska museets deponerade föremål på Skansen samt rådgivning angående föremålsvård fortlöper.

Samarbetet med projektpartnern Konsumentföreningen Stockholm (KfS) har fortsatt med utbildningsprogram om matsvinn som vänder sig till förskolan.

Xylem vattenrening och vattenhushållning

Skansen har under 2018 tecknat ett femårsavtal med det globala företaget Xylem som arbetar inom vatten med fokus på pumpar och rör samt forskning avseende vattenlösningar. Sponsring från Xylem består av en likvid del, en materialdel samt volontärtid. Samarbetet förväntas resultera i en utvärdering av hur vatten kommer till Skansen, hur vattnet används, hur användningen kan effektiviseras och därmed bidra till lägre driftskostnader samt bidra till en ökad gästupplevelse genom renare vatten på olika platser.

Projekt Kyrkhult

Skansen har påbörjat en omfattande upprustning och iordningställande av Kyrkhultstugan tack vare donation från stiftelsen Mellby gård. "Projekt Kyrkhult" har varit ett av årets stora utvecklingsprojekt och spänner över nästan tre år med öppning maj 2019. Samarbetet med Kyrkhults hembygdsförening och stiftelsen Mellby gård har gjort det möjligt att återskapa Kyrkhultstugan och flytta historien till 1890-talet för att berätta både historien om Skansens tillblivelse och det som hände i samhället vid denna tid och om livet kring Kyrkhultbygden.

Under 2018 har Skansen restaurerat byggnaden, utfört reparationer och konserverat ett större antal fasta och lösa inventarier. I detta projekt har Skansen ett gott samarbete med Nordiska museet i och med återtagande av där deponerade föremål.

Volontärverksamhet

Intresset för volontärverksamhet och hur den framgångsrikt ska organiseras växer inom museisektorn. Under 2018 har Skansens ledning fastställt en policy som tydliggör Skansens syften och mål med volontärverksamhet. Vidare bildades på Skansens initiativ ett nätverk för volontärsamordnare inom Sveriges museer om cirka 70 personer från ett trettio-tal museer.

Under oktober sjösattes en ny verksamhet "Välkomnande volontärer". Genom ett upprop bland Nordiska museets och Skansens Vänner rekryterades 15 personer för uppgiften att aktivt ta kontakt med Skansens gäster, välkomna och hjälpa dem hitta aktuellt utbud.

Avtal/tillstånd

Under 2018 fick Skansen ett förnyat femårigt tillstånd för offentlig förevisning av våra djur. Skansen har tecknat en avsiktsförklaring med Naturhistoriska Riksmuseet om att utveckla samarbetet mellan de båda institutionerna. Ett samarbete som har påbörjats under 2018 är utvärdering av berguv.

Utredningar och uppdrag

Skansens framtagna avfallsplan är implementerad. Med fokus på återvinning, användarvänlighet och god arbetsmiljö har en förbättrad källsortering av förpackningar och en förbättrad sortering av avfall uppnåtts. Vidare är både omlastningsstation och sophus ombyggda för att kunna sortera i utökad antal fraktioner.

Programverksamhet

Arrangemangen på och kring Sollidenscenen var i fokus för sommarens programverksamhet även detta år. Allsången, som genomförs i samarbete med Sveriges Television, genomfördes under åtta tisdagskvällar.

Under sommaren har 38 kulturhistoriska miljöer varit öppna under helger och 44 miljöer öppna under vardagar. De bemannades av pedagoger, volontärer och av medarbetare från Skansens samarbetspartners.

Skansens uppdrag är att med gästen i centrum ge insikt om och upplevelser av Sveriges kultur- och naturhistoria. Skansen ska bedriva folkbildning som en grund i verksamheten. Visningar, föredrag, djurprat, trädgårdsprat och hantverksprat är alla exempel på den förmedlingsverksamhet vi bedriver som årligen samlar många olika typer av målgrupper. Under året prövades ett nytt koncept med hantverksprat i några av Skansens öppna miljöer. På fasta tider erbjöds korta, annonserade presentationer av hantverk och andra aktiviteter för gästerna. Syftet är att synliggöra utbudet i de kulturhistoriska miljöerna, förhöja gästupplevelsen och att hjälpa gästerna att hitta till Skansens olika kulturhistoriska miljöer. Hantverkspratet genomfördes både på svenska och engelska.

Nationella och internationella samarbeten

Medarbetare från Skansens zoologiska avdelning deltog under året i ett flertal branschtillhöriga medlemsmöten, dels inom den Europeiska djurparksorganisationen EAZA, rörande EU-gemensamma frågor, och dels inom Svensk Djurparksförening SDF.

Medarbetare från ett flertal avdelningar inom Skansen deltog under året i medlemsmöten inom museiorganisationerna de svenska friluftsmuseernas samarbetsorganisation FRI, Association of European Open Air Museums AEOM, Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer FUISM och Sveriges museer.

Verksamhetsutveckling

Skansen har fortsatt sin ledarskapsutbildning för avdelnings-, enhets- och gruppchefer samt genomfört en stor satsning på chefsforum, där samtliga Skansens chefer ingår.

Skansens digitala kanaler

Den 1 januari genomfördes ett digitalt skifte i Skansens marknadsföring med en förflyttning från webb till sociala kanaler, ett skifte som anpassar sig till hur Skansens målgrupper söker information. Webbplatsens viktigaste uppgift är att generera fysiska gäster till Skansen. Under 2018 har Skansens webbplats haft cirka 929 000 besökare vilket är en sänkning med cirka 30 % jämfört med 2017. Detta kan tyckas vara en illavarslande utveckling, men faktum är att Skansen har fler digitala besökare än någonsin. Under 2018 har vi haft ett starkt fokus på förbättrad och utökad interaktion med våra gäster och vår omvärld. Sociala medier har blivit en allt viktigare kommunikationskanal för Skansen, både vad gäller att förmedla verksamhet, utbud och i syfte att stärka varumärket.

Händelser i en nära framtid

Anläggningen Baltic Sea Science Center kommer att invigas och öppnas under första tertialet 2019.

Ekonomisk översikt

Intäkterna från entréer och årskort minskade med 6,8 mkr till 118,3 mkr 2018 (125,1) till följd av ett minskat gästantal om 93 737 gäster, en minskning med 6,8 %, vilket förklaras av den värmebölja som rådde under juli och augusti. Intäkterna från olika programaktiviteter och grupparrangemang nådde 12,9 mkr, intäkterna från arrendatorerna uppgick till 9,8 mkr samt försäljningsintäkterna uppgick till 19,5 mkr.

Statsbidraget ökade under 2018 med 0,6 mkr eller 0,9 %, till 73,5 mkr vilket inte är i paritet med vår lönekostnadsutveckling om cirka 4 mkr eller 2,5 %. Statsbidraget utgör endast 29 % av Skansens totala intäkter.

Verksamhetskostnaderna var i princip oförändrade

om 87,4 mkr (87,5). Under hösten 2018 beslutades att införa ett kostnadsbesparingsprogram för att söka motverka entréintäktsbortfallet till följd av gästbortfall. Kostnadsbesparingsprogrammet uppnådde avsedd ekonomisk återhämtning.

Personalkostnaderna uppgick till 147,0 mkr och medeltalet anställda har varit 253.

Årets vinst om 2,0 mkr är något lågt men tillfredsställande, givet betydande intäktsbortfall och motverkande kostnadsbesparingsprogram.

Investeringar i byggnader, markanläggningar, maskiner, inventarier, datorer och fordon uppgick till 3,2 mkr under 2018 vilket kan jämföras med 2017 års investeringar om 18,2 mkr.

En närmare presentation av det ekonomiska utfallet framgår av resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt noter. Enligt kraven i Skansens riktlinjer lämnas en särskild resultatredovisning till regeringen.

Flerårsöversikt (tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Omsättning	251 545	254 327	252 608	234 429	233 792
Verksamhetsresultat	2 320	4 933	5 116	884	2193
Årets resultat	2 016	7 263	5 186	586	1 958
Eget kapital	130 535	128 520	121 257	116 070	115 484
Balanslikviditet (%)	68	98	73	73	56
Statsbidrag i % av totala intäkter	29%	29%	29%	30%	30%
Antal anställda	253	263	268	268	267

Eget kapital (tkr)	Grund kapital	Egna fonder	Reserverade medel	Balanserat resultat	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	4 600	1 905	115 945	6 069	0
Årets resultat					2 016
Belopp vid årets utgång	4 600	1 905	115 945	6 069	2 016

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att årets resultat på 2 016 441 fördelas på följande sätt:

balanserad vinst	6 069 178
årets vinst	2 016 441
	8 085 619
disponeras så att i ny räkning överföres	8 085 619

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med tilläggsupplysningar.

Resultaträkning (Tkr)

Statement of profit and loss (KSEK)

	Not (Note)	2018-01-01 –2018-12-31	2017-01-01 –2017-12-31
Intäkter			
Statsbidrag	1	73 542	73 397
Inträdesavgifter och årskort		118 287	125 097
Program- och aktivitetsintäkter	2	15 288	13 032
Försäljning och lotterier		19 527	18 205
Lokalhyror och arrenden		9 764	10 338
Övriga intäkter	3	15 137	14 258
Summa intäkter		251 545	254 327
Kostnader			
Verksamhetens kostnader	4, 5, 6	–87 267	–87 456
Personalkostnader	7	–147 094	–145 822
Avskrivningar och nedskrivningar av anläggningstillgångar		–14 864	–16 059
Övriga rörelsekostnader		0	–58
Summa kostnader		–249 224	–249 395
Verksamhetsresultat		2 320	4 933
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		312	464
Resultat från värdepapper	8	–48	2 481
Räntekostnader och liknande resultatposter	9	–568	–615
Summa finansiella poster		–304	2 330
ÅRETS RESULTAT		2 016	7 263

Revenues

Government grant
Admission fees and season tickets
Revenues from events
Sales and lotteries
Rentals and tenancy fees
Other revenues
Total revenues

Costs

Operative costs
Personnel costs
Depreciation and write-off of fixed assets
Other operating costs
Total costs

Result of operations

Result from financial investments

Other interest income and similar profit/loss items
Result from securities
Interest expenses and similar profit/loss items
Total of financial investments

NET PROFIT/LOSS FOR THE YEAR

Balansräkning (Tkr)

Balance sheet (KSEK)

	Not (Note)	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	109 905	117 540
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	12 920	14 250
Inventarier, verktyg och installationer		14 289	17 038
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	12	32 985	4 220
		170 099	153 048
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	13	16 248	16 943
		16 248	16 943
Summa anläggningstillgångar		186 347	169 991
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m m</i>			
Råvaror och förnödenheter		4 894	4 235
		4 894	4 235
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		4 670	3 460
Övriga fordringar		3 283	5 214
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14	5 820	6 031
		13 773	14 705
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		20 220	43 226
		20 220	43 226
Summa omsättningstillgångar		38 887	62 166
SUMMA TILLGÅNGAR		225 234	232 157

ASSETS

Fixed assets

Tangible assets

Buildings and land

Machines and other plant

Equipment, tools, installations

Construction in progress and advances regarding property, plant and equipment

Financial assets

Investments held as fixed assets

Total fixed assets

Current assets

Stock etc.

Raw materials and consumables

Current liabilities

Accounts receivable

Other receivables

Prepaid expenses and accrued income

Cash and bank balances

Cash and bank balances

Total current assets

TOTAL ASSETS

Balansräkning (forts.) (Tkr)

Balance sheet (cont.) (KSEK)

	Not (Note)	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Grundkapital		4 600	4 600
Egna fonder		1 905	1 905
<i>Fritt eget kapital</i>			
Reserverade medel		115 945	115 945
Balanserad vinst eller förlust		6 069	-1 194
Årets resultat		2 016	7 263
Summa eget kapital		130 535	128 519
Avsättningar 15			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse		797	1 114
Övriga avsättningar		2 935	2 742
Summa avsättningar		3 732	3 856
Långfristiga skulder 16			
Skulder till kreditinstitut		33 515	36 044
Summa långfristiga skulder		33 515	36 044
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	17	2 529	2 529
Förskott från kunder		1 163	192
Leverantörsskulder		18 863	18 571
Aktuella skatteskulder		369	278
Övriga skulder		2 879	2 897
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	22 640	21 640
Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag och fondavkastningar	19	9 009	17 631
Summa kortfristiga skulder		57 452	63 738
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		225 234	232 157

EQUITY AND LIABILITIES

Equity

Restricted equity

Foundation capital

Own reserves

Unrestricted equity

Reserves from own operations

Profit or loss brought forward

Net profit/loss for year

Total equity

Provisions

Provisions for pensions and similar obligations

Other provisions

Total provisions

Long-term liabilities

Liabilities to credit institutions

Total long-term liabilities

Current liabilities

Liabilities to credit institutes

Advance payment from customers

Accounts payable

Current tax liabilities

Other liabilities

Accrued expenses and deferred income

Liability for received but unused

grants and yield from funds

Total current liabilities

TOTAL EQUITY AND LIABILITIES

Kassaflödesanalys (Tkr)

Cash flow (KSEK)

	2018-01-01	2017-01-01
	Not (Note) –2018-12-31	–2017-12-31
Den löpande verksamheten		
Verksamhetsresultat	2 320	4 933
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	14 864	16 059
Räntor, utdelningar, nedskrivningar mm	–304	2 330
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	16 880	23 322
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet		
Förändring av varulager	–659	84
Förändring av kundfordringar	–1 210	526
Förändring av kortfristiga fordringar	2 142	–2 659
Förändring av leverantörsskulder	277	7 042
Förändring av kortfristiga skulder	–6 688	–4 376
Kassaflöde från den löpande verksamheten	10 742	23 939
Investeringsverksamheten		
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	–31 915	–1 508
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	695	–3 854
Kassaflöde från investeringsverksamheten	–31 220	–5 362
Finansieringsverksamheten		
Upptagna lån	–2 529	–2 529
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	–2 529	–2 529
Förändring av likvida medel	–23 007	16 048
Likvida medel vid årets början	43 226	27 179
Likvida medel vid årets slut	20 219	43 227

Current operations

Result of operations

Adjustments for items not included in cash flow

Interest, dividends, write-off, etc.

Cash flow from current operations prior to changes in working capital

Cash flow from changes in working capital

Change in stock

Change in accounts receivable

Change in receivables

Changes in accounts payable

Change in current liabilities

Cash flow from current operations

Investment operations

Investments in tangible assets

Investments in financial assets

Cash flow from investment operations

Financing operations

Long-term borrowings

Cash flow from financing operations

Change in liquid assets

Liquid assets at beginning of year

Liquid assets at year-end

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Värderingsprinciper

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden där inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Stiftelsen redovisar därför inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om ersättningen erhålls i likvida medel direkt vid leverans. Avdrag görs för lämnade rabatter.

Ränta redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden.

Royalty periodiseras i enlighet med den aktuella överenskommelsens ekonomiska innebörd. Utdelning redovisas när aktieägarens rätt att få utdelning bedöms som säker.

Varuförsäljning

Försäljning av varor redovisas när stiftelsen till köparen har överfört de väsentliga risker och förmåner som är förknippade med ägandet, normalt när kunden har varorna i sin besittning.

Hyror

Hysesintäkter från uthyrning av stiftelsens lokaler redovisas linjärt över arrendeperioden.

Offentliga bidrag

Offentligt bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Offentliga bidrag som inte är förenade med krav på framtida prestation, så kallade ovillkorade bidrag, intäktsförs när villkoren för att få bidraget uppfyllts, det vill säga oftast i samband med att bidraget erhålls. Offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation, så kallade villkorade bidrag, skuldförs när bidraget erhålls och intäktsförs därefter när prestationen utförs.

Offentliga bidrag som hänför sig till förvärv av en anläggningstillgång minskar tillgångens anskaffningsvärde.

Offentliga bidrag som hänför sig till förvärv av en omsättningstillgång minskar tillgångens anskaffningsvärde.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Skansen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen. Mark är inte föremål för avskrivning.

Följande nyttjandeperioder tillämpas:

Byggnader	10–60 år
Markanläggningar	10 år
Fordon, maskiner och övriga inventarier 5-10 år	5–10 år
IT-utrustning	3 år

Finansiella instrument

Finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder redovisas när stiftelsen blir part i det finansiella instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången upphör eller regleras, eller när de risker och fördelar förknippade med tillgången överförs till annan part. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgörs eller upphör.

Kundfordringar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för befarade förluster. Leverantörsskulder och andra icke-räntebärande skulder värderas till nominellt belopp.

Finansiella anläggningstillgångar och finansiella långfristiga skulder samt räntebärande kortfristiga finansiella fordringar och skulder värderas såväl vid första redovisnings-tillfället som i efterföljande värdering till upplupet anskaffningsvärde, vilket normalt är detsamma som verkligt värde (transaktionsvärdet) vid anskaffningstidpunkten med tillägg av direkt hänförliga transaktionsutgifter såsom courtage.

Nedskrivning av finansiell anläggningstillgång.

Per varje balansdag bedömer stiftelsen om det finns indikationer på nedskrivningsbehov. Bedömningen görs individuellt post för post. Stiftelsens värdepappersportfölj utgör en post då stiftelsen utformat och dokumenterat en riskspridningsstrategi och de finansiella instrumenten i portföljen är klart identifierbara.

För finansiella anläggningstillgångar som värderas till upplupet anskaffningsvärde görs nedskrivning av redovisat värde till nuvärdet av den bästa uppskattningen av framtida kassaflöden diskonterat med tillgångens ursprungliga effektivränta eller aktuell ränta på balansdagen för tillgångar med rörlig förräntning. Tillgångar med rörlig ränta diskonteras med aktuell ränta på balansdagen. För finansiella anläggningstillgångar som handlas på en aktiv marknad har stiftelsen valt att göra nedskrivningar till verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader.

För finansiella anläggningstillgångar som inte värderas till upplupet anskaffningsvärde görs nedskrivning av redovisat värde till det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nuvärdet av den bästa uppskattningen av de framtida kassaflöden som tillgången förväntas ge.

Per varje balansdag bedöms om en tidigare nedskrivning ska återföras helt eller delvis till följd av att de skäl som låg till grund för nedskrivningen har förändrats.

Leasing

Samtliga leasingavtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är värderat till ett genomsnittligt anskaffningsvärde. Nedskrivning av inkuranta varor sker i samband med inventering.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när det finns en legal eller informell förpliktelse till följd av en tidigare händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och beloppen kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt. Tidpunkten eller beloppet för utflödet kan fortfarande vara osäker.

En avsättning redovisas till den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Avsättningar tas endast i anspråk för det utgifter som avsättningen ursprungligen var avsedd för. Avsättningar diskonteras till sina nuvärden där pengars tidsvärde är väsentligt.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägningar, i den omfattning ersättningen inte ger stiftelsen några framtida ekonomiska fördelar, redovisas som en skuld och en kostnad när stiftelsen har en legal eller informell förpliktelse att lämna ersättningar till anställda som avslutar sin anställning.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas enligt erhållna besked från SPP Konsult. Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgifter för avgiftsbestämda pensionsplaner kostnadsförs löpande.

Övriga upplysningar

Totalt Eget kapital har en ingående balans om 128 519 tkr. Årets resultat 2 016 tkr förs till balanserat resultat varför Eget kapital har en utgående balans om 130 535 tkr.

Verksamhetsresultat

Resultat efter avskrivningar och jämförelsestörande poster men före finansiella intäkter och kostnader.

Eget kapital

Stiftelsens nettotillgångar, dvs skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Balanslikviditet (%)

Omsättningstillgångar inklusive lager m.m. i procent av kortfristiga skulder

Noter (Tkr)

Not 1 Statsbidrag

	2018	2017
Anslag från Kulturdepartementet	73 542	72 900
Bidrag från Riksantikvarieämbetet	0	497
	73 542	73 397

Not 2 Program- och aktivitetsintäkter

	2018	2017
Skansen gemensamt	192	70
Marknads- och kommunikationsavdelningen	1 734	1 899
Kulturhistoriska avdelningen	797	1 262
Park- och trädgårdsavdelningen	12	6
Evenemangsavdelningen	6 732	4 325
Zoologiska avdelningen	2 383	2 404
Bygg- och fastighetsavdelningen	3 438	3 066
	15 288	13 032

Not 3 Övriga intäkter

	2018	2017
Anställningsstöd	504	405
Vidarefakturerade konsumtionsavgifter	4 389	4 310
Gåvor	1 274	921
Försäkringsersättningar	0	15
Sponsorintäkter	6 409	5 719
Utdelningar från anknutna stiftelser	1 559	1 238
Övrigt	1 002	1 650
	15 137	14 258

Not 4 Leasingavtal

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 919 414 kronor (få 812 013 kr).

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2018	2017
Inom ett år	1 029	754
Senare än ett år men inom fem år	1 621	1 554
Senare än fem år	128	0
	2 778	2 308

Not 5 Arvode till revisorer

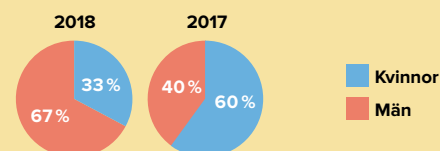
Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2018	2017
<i>BDO Mälardalen AB</i>		
Revisionsuppdrag	486	367
Momsrådgivning	0	38
	486	405

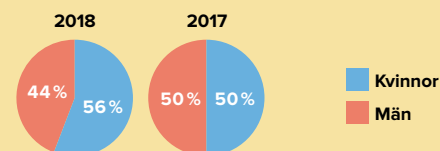
Not 6 Verksamhetens kostnader

	2018	2017
Skansen gemensamt	8 944	8 749
Marknads- och kommunikationsavdelningen	21 682	24 626
Kulturhistoriska avdelningen	2 670	2 968
Zoologiska avdelningen	4 548	3 609
Park- och trädgårdsavdelningen	6 547	7 106
Evenemangsavdelningen	12 821	12 990
Bygg- och fastighetsavdelningen	28 643	26 191
	85 855	86 239

Könsfördelning i styrelsen

Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare

Not 7 Anställda och personalkostnader

	2018	2017
Medelantalet anställda		
Kvinnor	162	164
Män	91	99
	253	263

Löner och andra ersättningar

Styrelse och Skansenchef	1 990	1 950
Tillsvidareanställda	72 430	71 044
Säsongsanställda	25 944	26 526
	100 364	99 520

Sociala kostnader

Arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar	31 714	31 878
Pensionskostnader inkl löneskatt	10 238	9 779
Övriga personalkostnader	4 778	4 645
	46 730	46 302

Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader   **147 094**   **145 822**

Könsfördelning bland ledande befattningshavare

Andel kvinnor i styrelsen	33 %	60 %
Andel män i styrelsen	67 %	40 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	56 %	50 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	44 %	50 %

Skansenchefen har, förutom ordinarie månadslön, rätt till en pensionsförsäkring enligt ITP-planen samt en pensionsförsäkring hos valfritt försäkringsbolag.

Den sammanlagda pensionspremien, utöver ITP, år 2018 var 182 tkr (få 179 tkr). Uppsägningstiden från Skansens sida är 24 månader.

Not 8 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	2018	2017
Vinst vid försäljning av värdepapper	46	2 911
Förlust vid försäljning av värdepapper	-94	-642
Återföring av nedskrivningar	0	212
	-48	2 481

Not 9 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2018	2017
Övriga räntekostnader	568	615
	568	615

Not 10 Byggnader och mark

	18-12-31	17-12-31
Ingående anskaffningsvärden	183 447	180 285
Inköp	975	5 778
Försäljningar/utrangeringar		-2 616
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	184 422	183 447
Ingående avskrivningar	-50 792	-42 563
Årets avskrivningar	-8 609	-8 228
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-59 401	-50 791
Ingående nedskrivningar	-15 115	-15 115
<i>Utgående ackumulerade nedskrivningar</i>	-15 115	-15 115
Utgående redovisat värde	109 906	117 541
Bokfört värde byggnader	74 342	78 895
Bokfört värde mark	35 563	38 645
	109 905	117 540

De nya anläggningstillgångarna för 2018 är Tottieska huset, växthus, omlastningsstation samt Petissans tätskikt.

Not 11 Fordon, maskiner, inventarier och djur

	18-12-31	17-12-31
Ingående anskaffningsvärden	92 190	84 400
Inköp	2 176	12 449
Försäljningar/utrangeringar	-560	-4 660
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	93 806	92 189
Ingående avskrivningar	-60 902	-57 674
Försäljningar/utrangeringar	560	4 152
Årets avskrivningar	-6 254	-7 380
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	-66 596	-60 902
Nedskrivning som ingår i avskrivningsbeloppet	1 646	1 646
<i>Utgående ackumulerade uppskrivningar</i>	1 646	1 646
Ingående nedskrivningar	-1 646	-1 646
<i>Utgående ackumulerade nedskrivningar</i>	-1 646	-1 646
Utgående redovisat värde	27 210	31 287

Bland de nyanskaffade anläggningstillgångarna 2018 finns:

Inventarier Tottieska huset, målar pump, utemöbler Bollnässtorget, ljudutrustning till olika miljöer, mjukvara KulturIT och kontorsmöbler.

Not 12 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningar

	18-12-31	17-12-31
Pågående investeringar byggnader och markanläggningar	30 815	2 186
Pågående investeringar maskiner, inventarier, fordon och djur	2 170	2 034
	32 985	4 220

Övervägande belopp på byggnader och mark hör till BSSC.

Not 13 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	18-12-31	17-12-31
Ingående anskaffningsvärden	16 972	13 330
Inköp	1 737	20 624
Försäljningar/utrangeringar	-2 432	-16 982
<i>Utgående ackumulerade anskaffningsvärden</i>	16 277	16 972
Ingående nedskrivningar	-29	-241
Försäljningar/utrangeringar		212
<i>Utgående ackumulerade nedskrivningar</i>	-29	-29
Utgående redovisat värde	16 248	16 943

Av redovisat värde avser 1 585 tkr aktier och andelar samt 14 691 tkr räntebärande papper. Marknadsvärdet är 15 875 tkr (få 17 027 tkr). Nedskrivning av redovisat värde har inte gjorts då värdenedgången ej antas vara bestående.

Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	18-12-31	17-12-31
Förutbetalda kostnader	2 994	2 897
Upplupna hyresintäkter	2 082	2 592
Upplupet anställningsstöd	54	49
Övriga upplupna kostnader	690	493
	5 820	6 031

Not 15 Avsättningar

	18-12-31	17-12-31
Pensionsåtagande enligt FPG/PRI	641	897
Upplupen löneskatt på pensionsåtagande 24,26%	156	218
Trygghetsrådet	2 935	2 742
	3 732	3 857

Not 16 Långfristiga skulder

	18-12-31	17-12-31
Förfaller senare än ett år men inom fem år efter balansdagen	10 118	10 118
Förfaller senare än fem år efter balansdagen	23 397	25 926
	33 515	36 044

Not 17 Checkräkningskredit

	18-12-31	17-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	10 000	10 000
Utnyttjad kredit uppgår till	0	0

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	18-12-31	17-12-31
Semesterlöneskuld	5 066	4 744
Upplupna löner och sociala avgifter	7 757	7 664
Övriga upplupna kostnader	3 992	3 740
Förutbetalda hyresintäkter	1 167	1 063
Förutbetalda årskort/gruppkort	4 658	4 429
Övriga förutbetalda intäkter	0	0
	22 640	21 640

Not 19 Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag och fondavkastningar

Villkor som inte uppfyllts avseende offentliga bidrag samt har redovisats som skuld.

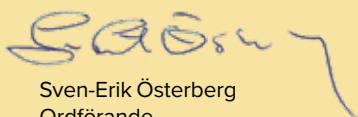
	18-12-31	17-12-31
Skuld erhållna ej utnyttjade bidrag och fondavkastningar	9 009	17 631
	9 009	17 631

Styrelsens underskrifter

Signatures of the Board

Stockholm den 12 februari 2019
Stockholm 12 February 2019

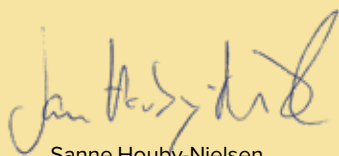
Sven-Erik Österberg
Ordförande
Chairman

Per-Magnus Nilsson

Catharina Nolin

Sanne Houby-Nielsen

Thomas Rolén

John Brattmyhr
Verkställande direktör
Director

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 februari 2019
Our audit report was presented on 21 February 2019

Ove Olsson
Auktoriserad revisor
Authorized Public Accountant

Emilie Sleth
Auktoriserad revisor
Authorized Public Accountant

Skansens uppdrag

Mission statement

Friluftsmuseet Skansens uppdrag är att, med gästen i centrum:

- Ge insikt om och upplevelser av Sveriges kultur- och naturhistoria, i relation till samtiden och med sikte på framtiden. Skansen ska bedriva folkbildning, som en grund i verksamheten.
- Gestalta bilder av kultur och natur i Sverige, i huvudsak från 1700-talet och framåt, utifrån dokumenterad kunskap och så trovärdigt som möjligt. Skansen ska vårda och bevara samlingarna av byggnader, föremål, växt- och djurarter. Skansen ska vidare bidra till bevarandet av mångfald med betoning på nordiska djur och växter.
- Vara en engagerande och lustfylld nationell mötesplats och en politiskt och religiöst obunden arena för en mångfald av kulturyttringar. Skansen ska vårda och utveckla anläggningen som kultur- och naturmiljö. Skansen ska vidare skapa goda förutsättningar för alla gäster, oavsett ålder och bakgrund, att mötas.
- Inom ramen för uppdraget ska Skansen, utan att göra avkall på självständighet, kvalitet och trovärdighet, skapa en ekonomi som möjliggör egen utvecklingskraft. I detta ingår ett aktivt deltagande i ett varierat nationellt och internationellt samarbete.

Skansens varumärkeslöfte

På Skansen möts det förflutna och nuet, fantasi och fakta, djur och kultur, traditioner och trender. Här möts det mångsidiga och unika, det lekfulla och det flyktiga. Sveriges själ i ett levande museum, mitt i Stockholm. Livfullt, lustfyllt och glädjerikt för alla generationer, tillfällen och sinnesstämningar. Skansen – historier får liv.

Vårt gästlöfte

I mitt möte med gästen är jag Skansen. Skansen är till för gästen.

Våra värdeord

- Välkomnande • Ansvarsfull • Omtänksam • Övriga

The Skansen open-air museum's mission embraces the following tasks with focus on our visitors:

- Providing insights into Sweden's heritage and natural history relative to the present day and with an eye to the future. Popular education will have a fundamental place in Skansen's operations.
- Portraying life and nature in Sweden mainly from the 18th century onwards as accurately as possible based on well-documented knowledge. Skansen shall preserve the collections of buildings and physical objects, as well as species of plants and animals. Skansen shall also help to preserve diversity with a focus on Scandinavian animals and plants.
- Act as an engaging and enjoyable national meeting place and an arena independent of political and religious affiliations for diverse cultural manifestations. Skansen shall preserve and develop the site and its buildings as both a natural and historical environment. Skansen shall promote opportunities for all visitors to meet regardless of age and background.
- Within the framework of its mission, Skansen shall, without detriment to its independence, quality and credibility, create a financial base that allows it to develop from its own resources. This will include active participation in a variety of national and international projects.

Skansen's brand promise

The past and the present, fantasy and reality, animals and culture, traditions and trends – they all meet at Skansen. Here you will find the diverse and unique, the playful and the unexpected. Sweden's soul in a living museum, in the heart of Stockholm. Full of life and bringing pleasure and joy to all generations, occasions and states of mind. Skansen – stories that come alive.

Our visitor promise – in my encounters with visitors I am Skansen. Skansen exists for its visitors.

Our values – Welcoming, Responsible, Considerate, Surprising.

Skansen tackar

Skansen is grateful

För värdefullt samarbete och stöd under 2018 vill Skansen framföra sitt varma tack till:

- Astrid Lindgren Memorial Award
- BalticSea2020
- Betongindustri
- Brandkontoret
- Brandpool AB
- Carl Malmsten Furniture studies, vid Linköpings universitet
- Cementa
- Centrum för biologisk mångfald
- Centrum för lättläst
- Dansinspiratörerna
- Folkets Hus och Parker
- FK Strömstarna
- Friluftsförbundet Stockholm
- Fritidsutvecklarna Idrottsförvaltningen
- Frukttbudet
- FUB
- Föreningen Knyppepinnarna
- Föreningen Sesam
- Föreningen Storstockholms Koloniträdgårdar
- Gunvor och Ivan Svenssons stiftelse till minne av deras son Ivan
- Göta Lejon
- H.M. Konungens Hovstall
- ICA Handlarna Öst
- IF Metall
- IOGT-NTO
- Iskarlarna
- Jernarbetarnas verkstadsklubb
- Jussi Björlingsällskapet
- Järnhandelns Intresseförening
- Koloniträdgårdsförbundet
- Konsumentföreningen Stockholm
- Kungl. Skogs- och lantbruksakademien
- Kungsholmens Gymnasium/ Stockholms musikgymnasium
- Live Nation
- Linodlarföreningen Fransåker
- LP Flamenco
- Länsstyrelsen i Stockholm – enheten för lantbruksfrågor
- Naturskyddsföreningen
- Naturvårdsverket
- Norges Ambassad
- Operahögskolan
- Stiftelsen Seglora kyrka
- Rabén & Sjögren
- Romska Kulturcentret i Malmö
- Rovdjurscentret De 5 Stora
- Röda Korset
- Saltkråkan AB
- Saltå Kvarn
- Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner
- Semper
- Slöjd Stockholm
- Stiftelsen Mellby Gård
- Stiftelsen Sveriges Nationaldag
- Stockholms flugfiskecenter
- Stockholms läns hemslöjdsförening
- Stockholms Miljöförvaltning
- Stockholms stad, Kulturförvaltningen
- Stockholms stad, Utbildningsförvaltningen
- Stockholms Stadsbibliotek
- Stockholms universitet
- Studieförbundet Vuxenskolan
- Stödföreningen Gershedens Folkets Hus

We are indebted to the following for their collaboration and support during 2018:

- Stödföreningen för Skansens koloniträdgårdar
  - Svenska Barnmorskeförbundet
  - Svenska Hembryggareföreningen
  - Svenska Institutet
  - Sveriges Hembygdsförbund
  - Sveriges lantbruksuniversitet
  - Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
  - Stiftelsen Seglora Kyrka
  - Sveriges Television
  - Swedish Match
  - Södermalms Stadsdelsförvaltning
  - Taubesällskapet
  - Telehistoriska föreningen
  - Ulf K Nordensons Stiftelse för hantverk i trä
  - United Stage
  - Viltskadecenter
  - Vårdförbundet
  - Världsnaturfonden WWF
  - Weber, Saint Gobain Sweden AB
  - Wermländska Sällskapet
  - Årstiderna
- samt till Sten Modéer och Maria och Gunnar Svärd som här får representera alla enskilda gåvogivare.

We should also like to thank Sten Modéer and Maria and Gunnar Svärd as representative of numerous private contributors.

*Friluftsmuseet Skansen
lustfyllt*

*ska vara i världsklass,
och tillgängligt för alla.*

*Skansen shall be a world-class open-air museum,
enjoyed by all and accessible to everyone.*

Vision fastställd av styrelsen 2008-02-19.

Agreed by the Skansen Board on 19th February 2008.

SKANSEN

Stiftelsen Skansen – Box 27807 – SE-115 93 Stockholm – Sweden
www.skansen.se

